

Zdroje informací – typy šetření a jejich základní charakteristika

Zjištění prezentovaná v této tematické zprávě jsou založena na informacích, které byly získány z několika vzájemně se doplňujících typů šetření:

- Tematická prezenční inspekční činnost se na vybraném vzorku škol zabývala především hodnocením podmínek a průběhu vzdělávání v oblasti čtenářské gramotnosti, a to jednak prostřednictvím hospitační činnosti v hodinách výuky českého jazyka i dalších předmětů², jednak prostřednictvím rozhovorů s vedením škol.
- Výběrové zjišťování dosažené úrovně čtenářské gramotnosti žáků bylo realizováno testovou formou zadanou prostřednictvím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET. Podoba šetření umožňuje hodnotit dosaženou úroveň čtenářské gramotnosti žáků v kontextu vztahů k vybraným charakteristikám žáků a jejich škol.
- Doplňující informace k podmínkám a průběhu vzdělávání v oblasti čtenářské gramotnosti poskytlo jednak elektronické dotazování žáků, kteří se účastnili výběrového zjišťování dosažené úrovně čtenářské gramotnosti, a jednak elektronické dotazování učitelů škol zařazených do výběrového zjišťování.

Výběrového zjišťování dosažené úrovně čtenářské gramotnosti se účastnili žáci 9. ročníku vybraného vzorku základních škol (dále jen „9. ročník ZŠ“). Druhou cílovou skupinu výběrového zjišťování tvořili žáci 2. ročníku vybraného vzorku středních škol (dále jen „2. ročník SŠ“; včetně žáků sext osmiletých gymnázií a kvart šestiletých gymnázií). Tabulka č. 1 uvádí počty škol, učitelů a žáků účastnících se jednotlivých typů šetření.³

Tabulka 1

Počty škol, učitelů a žáků v dílčích typech šetření

Tematická inspekční činnost	ZŠ (6.–9. ročník)	SŠ	Celkem
Počet škol	73	48	106
Počet hospitací	616	440	1 056
Zjišťování dosažené úrovně čtenářské gramotnosti žáků	9. ročník ZŠ	2. ročník SŠ	
Počet škol	163	151	
Počet žáků (z toho žáci se SVP)	4 758 (358)	8 568 (298)	
Počet učitelů (učitelský dotazník)	436	422	

Pozn.: Tematická inspekční činnost probíhala na některých víceletých gymnáziích jak v ročnících odpovídajících základní škole, tak v ročnících odpovídajících čtyřleté střední škole. Celkový počet škol je proto nižší než součet hodnot základních škol a středních škol. „SVP“ = speciální vzdělávací potřeby.

2 Shrnutí hlavních zjištění

Při srovnání se zjištěními z minulého šetření České školní inspekce v oblasti čtenářské gramotnosti (školní rok 2015/2016) je patrné, že v mnoha ohledech zůstal stav setrvalý: **dominují především základní dovednosti bez dostatečného podílu kritického uvažování nad informacemi v textu i nízká míra jejich zobecňování. Přetrvává také spíše negativní postoj žáků ke čtení. Opět se potvrdilo, že dívky dosahují o něco vyšší úrovně čtenářské**

2 Z hlediska předmětové struktury připadlo 33 % navštívených hodin na český jazyk, 26 % na matematiku a přírodovědné předměty, 17 % na společenskovední a výchovné předměty, 15 % na cizí jazyky a 9 % na ostatní předměty.

3 Další informace o charakteristikách výběrových souborů poskytuje příloha č. 1 (tabulka č. 12). Příloha č. 2 představuje sledování čtenářské gramotnosti v minulosti.